

USNESENÍ

Nejvyšší soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Zdeňka Sajdla a soudců JUDr. Jana Eliáše, Ph.D., a Mgr. Petra Krause ve věci žalobce: [REDACTED]

[REDACTED], zastoupený JUDr. Hanou Vrbovou, advokátkou se sídlem v Praze 2, Slavíkova 1555/27, proti žalovanému: **Dopravní podnik hl. m. Prahy, akciová společnost**, IČO 00005886, se sídlem v Praze 9, Sokolovská 217/42, o zaplacení [REDACTED] s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 60 C 110/2021, o dovolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 1. června 2023, č. j. 25 Co 123/2023-140, takto:

I. Dovolání se **odmítá**.

II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů dovolacího řízení částku [REDACTED] do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám advokátky JUDr. Hany Vrbové.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem Městského soudu v Praze (dále jen „odvolací soud“) ze dne 1. 6. 2023, č. j. 25 Co 123/2023-140, byl rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 (dále jen „soud prvního stupně“) ze dne 20. 12. 2022, č. j. 60 C 110/2021-115, potvrzen ve výrocích I., III., IV. a V., jimiž bylo žalovanému uloženo, aby žalobci zaplatil [REDACTED] s 8,25% úrokem z prodlení jdoucím od 1. 2. 2021 do zaplacení, žaloba byla zamítnuta v části, v níž se žalobce domáhal po žalovaném zaplacení dalších [REDACTED] s 8,25% úrokem z prodlení od 1. 2. 2021 do zaplacení, a bylo rozhodnuto o nákladech státu a nákladech účastníků řízení (výrok I. rozsudku odvolacího soudu). Výrokem II. odvolací soud rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

2. Proti rozsudku odvolacího soudu podal dovolání žalovaný. Předestřel otázku, zda v řízení provedené důkazy prokazují okolnost, že v době od 24. 3. 2018 do 27. 12. 2019 užíval pozemek parc. č. [REDACTED] v k. ú. Strašnice vlastněný žalobcem (zda v daném období byl předmětný pozemek dovolatelem zavezen skládkou stavební suti). Vytýkal přitom, že soudy nižšího stupně při hodnocení důkazů nezohlednily znalecký posudek [REDACTED]. Měl rovněž za to, že se výše obvyklého nájemného vystihující vzniklé bezdůvodné obohacení má odvíjet od ceny bezesmluvně užívaného pozemku (v posuzovaném případě zavezeného skládkou suti). Uváděl, že se při řešení uvedených otázek odvolací soud odchýlil od nálezů Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2018, sp. zn. I. ÚS 4093/17, ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. II. ÚS 1113/16, a ze dne 16. 6. 2003, sp. zn. IV. ÚS 283/2000, a od rozsudků Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2022, sp. zn. 27 Cdo 592/2022, ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 30 Cdo 438/2010, či ze dne 28. 1. 2015, sp. zn. 30 Cdo 4464/2014.

3. Žalobce navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl.
4. Podle § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), jímž je třeba poměřovat přípustnost dovolání proti napadenému rozhodnutí odvolacího soudu (jež nepatří do okruhu usnesení vyjmenovaných v § 238a o. s. ř.), „není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení dovolatelem vymezené otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak“.
5. Rozhodovací praxe odvolacího soudu je ustálena v závěru, že protiprávním užitím cizí hodnoty (srov. § 2991 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník) je i stav, kdy je cizí pozemek užíván subjektem odlišným od jeho vlastníka bez nájemní smlouvy či jiného obdobného titulu. Prospěch v takové situaci vzniká tomu, kdo uživatelská oprávnění realizuje, aniž by za to čehokoliv hradil, a jehož majetkový stav se tudíž nezmenšil, ačkoli by se tak za obvyklých okolností stalo. Takto pak bezdůvodné obohacení vzniká i tomu, kdo svým jednáním dosáhl na úkor vlastníka postavení detentora jeho pozemku tím, že měl k dispozici celý pozemek a mohl jej tak učinit přístupným jen pro sebe a svou potřebu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 3. 2018, sp. zn. 28 Cdo 651/2017, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 6. 2018, sp. zn. 28 Cdo 4018/2017, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 6. 2020, sp. zn. 28 Cdo 1089/2020).
6. Výše bezdůvodného obohacení se přitom odvozuje od prospěchu, jež získal obohacený, který je povinen vydat vše (nikoliv více), co sám získal. Za bezdůvodné obohacení tedy není možno považovat jakýkoliv prospěch, jehož by mohl vlastník věci teoreticky dosáhnout, nýbrž pouze ten prospěch, o nějž na jeho úkor obohacený buď zvýšil svůj majetkový stav, anebo o nějž se jeho majetkový stav nezmenšil, ač by se tak za běžných okolností stalo (srovnej rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 28 Cdo 4874/2014, a ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. 28 Cdo 1069/2015, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2018, sp. zn. 28 Cdo 1265/2018).
7. Obohacený přirozeně není schopen spotřebované plnění v podobě výkonu práva užívání cizí věci vrátit, a je proto povinen nahradit bezdůvodné obohacení peněžitou formou. Výše peněžité náhrady musí vycházet z finančního ocenění prospěchu, který účastníku užíváním věci vznikl. Majetkovým vyjádřením tohoto prospěchu je peněžitá částka, která odpovídá částkám vynakládaným obvykle v daném místě a čase na užívání věci, zpravidla právě formou nájmu, a kterou by nájemce byl povinen plnit podle platné nájemní smlouvy; důvodně se tedy tato náhrada poměruje s obvyklou hladinou nájemného (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2000, sp. zn. 25 Cdo 2578/98, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 53/2000; rozsudky ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. 33 Odo 668/2002, ze dne 28. 11. 2007, sp. zn. 33 Odo 412/2005, či ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. 28 Cdo 214/2022). Pro určení výše obvyklého nájemného je pak rozhodným aktuální stav užívané věci a její skutečné využití bezdůvodně obohaceným (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 2. 2019, sp. zn. 28 Cdo 4337/2018). Určování výše bezdůvodného obohacení, které v konkrétním případě odpovídá obvyklému nájemnému v daném místě a čase, se neobejde bez skutkových zjištění podpořených spolehlivými podklady, jež jsou zpravidla představovány znaleckými posudky.
8. Odvolací soud se výše citované judikatuře nikterak nezpronevěřil, posoudil-li nárok žalobce na náhradu za bezesmluvní užívání jeho pozemku, který dovolatel zavezl skládkou stavební sutí, jako nárok na vydání bezdůvodného obohacení. V souladu s ustálenou

judikaturou, na níž není důvodu čehokoliv měnit, pak odvolací soud výši vzniklého bezdůvodného obohacení poměřoval obvyklým nájemným vynakládaným za užívání obdobných pozemků v dané lokalitě a čase za srovnatelných podmínek. Ustálené judikatuře přitom plně koresponduje závěr odvolacího soudu zakládající za užití znaleckého posudku úsudek o v místě a čase obvyklém nájemném na ceně užívacího práva srovnatelných nemovitostí.

9. Prostřednictvím kritiky závěrů odvolacího soudu o tom, že pozemek ve vlastnictví žalobce byl v období od 24. 3. 2018 do 27. 12. 2019 užíván dovolatelem (že se zde nacházela jím navezená skládka stavební sutě), jsou pak napadány skutkové, a nikoliv právní konkluze. Platí přitom, že polemika se skutkovými závěry soudů nižšího stupně s účinností od 1. 1. 2013 nepředstavuje způsobilý dovolací důvod (srov. § 241a odst. 1 o. s. ř. a dále v poměrech do 31. 12. 2012 například důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2011, sen. zn. 29 NSČR 29/2009, uveřejněného pod číslem 108/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, včetně tam zmíněného odkazu na nález Ústavního soudu ze dne 6. 1. 1997, sp. zn. IV. ÚS 191/96, uveřejněný pod číslem 1/1997 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu); uplatněním způsobilého dovolacího důvodu pak není ani zpochybnění právního posouzení věci, vychází-li z jiného skutkového stavu, než z jakého vyšel při posouzení věci odvolací soud (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, uveřejněné pod č. 4/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Prostřednictvím skutkových námitek tudíž na přípustnost dovolání ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. očividně usuzovat nelze.

10. Skutkové námítky (jejichž prostřednictvím na přípustnost dovolání usuzovat nelze), pak představují i výtky dovolatele vůči hodnocení provedeného dokazování (viz kritika dovolatele, že nebylo zohledněno vyjádření soudního znalce [redacted] o tom, že „znalec není schopen jednoznačně potvrdit, tedy prokázat, že skládka vznikla činností žalovaného“). Okolnost, že pozemek žalobce byl zavezen a užíván primárně dovolatelem ostatně potvrzují jak obsah znaleckého posudku [redacted], z něhož se podává, že navezená stavební suť nadále pokrývá celý předmětný pozemek ve vlastnictví žalobce a rekultivace pozemku provedena nebyla, tak i procesní stanoviska samotného dovolatele v soudních řízeních (vedených u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 13 C 73/94 a u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 10 C 251/2010 a sp. zn. 67 C 379/2015), v nichž přisvědčil tvrzení žalující strany o původu a existenci skládky – potvrdil, že předmětný pozemek použil jako skládku pro uložení materiálu vytěženého při stavbě „Depa Hostivař“ a uložený stavební materiál neodstranil ani pozemek nerekultivoval. Případné bezesmluvní užívání pozemku (zavázení skládkovým materiálem) dalšími osobami (bez dohody o tom, v jakém rozsahu bude pozemek každá z nich užívat) neměnilo by přitom ničeho na povinnosti dovolatele, coby solidárně zavázaného dlužníka (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 3. 2018, sp. zn. 28 Cdo 651/2017, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2002, sp. zn. 33 Odo 542/2002, či jeho usnesení ze dne 1. 11. 2012, sp. zn. 28 Cdo 3141/2012, ze dne 4. 12. 2013, sp. zn. 28 Cdo 1551/2013, a ze dne 5. 8. 2014, sp. zn. 28 Cdo 1941/2014), uspokojit žalobcem uplatněný nárok na vydání vzniklého bezdůvodného obohacení.

11. Vytýká-li dovolatel vady řízení spočívající v nedostatecích odůvodnění napadeného rozsudku, dlužno uvést, že ke zmatečnostem, jakož i k jiným vadám řízení, jež mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dovolací soud přihlíží (jen) tehdy, je-li dovolání přípustné (srov. § 242 odst. 3 věty druhé o. s. ř.); prostřednictvím vytýkaných vad řízení tedy na přípustnost dovolání usuzovat nelze. Odůvodnění rozsudku odvolacího soudu ostatně nevykazuje takové deficity, jež by byly na újmu procesních práv dovolatele, což ostatně vyplývá mimo jiné ze skutečnosti, že na podkladě odůvodnění napadeného rozsudku byl

schopen zformulovat dovolací důvody. Ústavní soud pak konstantně judikuje, že ústavně zaručenému právu na spravedlivý proces odpovídá povinnost obecných soudů svá rozhodnutí řádně odůvodnit a v tomto rámci se adekvátně, co do myšlenkových konstrukcí racionálně logickým způsobem, vypořádat s argumentačními tvrzeními uplatněnými účastníky řízení (srovnej např. nálezy Ústavního soudu ze dne 4. 9. 2002, sp. zn. I. ÚS 113/02, ze dne 23. 3. 2006, sp. zn. III. ÚS 521/05, ze dne 17. 4. 2008, sp. zn. I. ÚS 3184/07, a ze dne 30. 10. 2006, sp. zn. I. ÚS 74/06). Zmíněnému pojmu adekvátně je potom ve smyslu judikatury Ústavního soudu nutno z pohledu mezí nezávislého soudního rozhodování (srovnej článek 82 odst. 1 Ústavy České republiky) rozumět tak, že se požaduje přiměřeně dostatečná míra odůvodnění, tj. „rozsah této povinnosti se může měnit podle povahy rozhodnutí a musí být posuzován ve světle okolností každého případu“ s tím, že závazek odůvodnit rozhodnutí „nemůže být chápán tak, že vyžaduje podrobnou odpověď na každý argument“ (srovnej např. nálezy Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2005, sp. zn. IV. ÚS 201/04, ze dne 29. 1. 2007, sp. zn. IV. ÚS 787/06, nebo ze dne 22. 9. 2009, sp. zn. III. ÚS 961/09). Rozsah reakce na konkrétní námitky je tedy co do šíře odůvodnění spjat s otázkou hledání míry, případně (za podmínek tomu přiměřeného kontextu) i s akceptací odpovědi implicitní.

12. Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že podané dovolání předpoklady přípustnosti ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. nenaplnjuje, když dovolatelem předestřené otázky byly vyřešeny v souladu s judikaturou, na níž není důvodu čehokoliv měnit.

13. Napadá-li pak dovolatel rozsudek odvolacího soudu i ve výroku o náhradě nákladů řízení, není dovolání v tomto rozsahu přípustné se zřetelem k ustanovení § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

14. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věty první o. s. ř.), dovolání jako nepřípustné odmítl (§ 243c odst. 1 věty první o. s. ř.).

15. Výrok o náhradě nákladů dovolacího řízení se opírá o ustanovení § 243c odst. 3, věty první, § 224 odst. 1, § 151 odst. 1 a § 146 odst. 3 o. s. ř. v situaci, kdy dovolání žalovaného bylo odmítnuto a k nákladům žalobce patří odměna advokáta (za podání vyjádření k dovolání) ve výši [redacted] [§ 6 odst. 1, § 7 bod 6., § 8 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů], spolu s náhradou hotových výdajů advokáta stanovených paušální částkou [redacted] (§ 13 odst. 1 a 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb.) a náhradou za daň z přidané hodnoty (§ 137 odst. 3 písm. a/ o. s. ř.) ve výši [redacted], dohromady ve výši [redacted].

16. Shora citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu – vydaná po 1. lednu 2001 – jsou dostupná na webových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz, rozhodnutí Ústavního soudu na www.usoud.cz.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 14. 11. 2023

Mgr. Zdeněk Sajdl v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: [redacted]